

ЖЕСТОКОСТ

Децата седят на вълнолома и гледат към хоризонта. Вълните се разбиват в стената. Вятърът отнася пияната, блъска я в лицата на хлапетата. Тогава те облизват капки от устните си. Солта е сладка, вкусна. Морето кипи, но следобедният въздух е прозрачен, а небето е чисто, макар че е започнало да губи лятната си синева.

– Нищо – проговаря високото момче и се раздвижва.

– Ще дойде – отвръща по-ниското момче, но гласът му не е сигурен. – Нали чу какво казаха в пристанището.

– Казаха, а го няма.

– Ще дойде.

– Нали корабите се виждат отдалече?

По ниското момче не бърза да отговори. Не знае кое е вярното – виждат ли се, или не се виждат корабите, когато са далеч.

– Щом земята е кълбо – започна бавно хлапетото, – не се виждат... от много далеч.

– Ти сигурен ли си, че земята е кълбо?

– Сигурен съм – отвръща все тъй бавно хлапетото. – Не си ли виждал земното кълбо във витрината на “Балкан”.

– Виждал съм, ама все ми се струва, че може да излезе нещо като щъркелите.

– Какви щъркели?

– Нали отначало казваха, че са ни донесли щъркелите... После излезе друго... Възрастните ни мамят много.

– Това за земята го пише в учебниците. За щъркелите не пише.

– Изглежда, че е така, щом пише в учебниците... Виж!

Момчетата поглеждат към началото на вълнолома. По равния гръб на стената върви момиче. Вятърът развява роклята му. То се приближава към тях и децата си разменят учудени погледи.

– Райна!

– Тя е!

– Какво търси тука?

– Де да знам.

Девојката се приближава съвсем. Лицето ѝ е розово. Роклята ѝ продължава да се развява, откриват се белите ѝ колене. Пристъпва лекичко и на малчуганите им се струва, че вятърът ѝ сега ще я отнесе при гларусите, които пощят перата си в тихата страна на вълнолома.

– Хей! – вика девојката. – Какво правите?...

– Чакам бате – отговаря момчето. – Връща се от Ливърпул.

– Майка ти знае ли, че си тук?

– Какво те интересува?

– Нямате ли училище?

– Учим сутрин – язвително я осведомява високото момче.

– Аз пък мислех, че учите следобед.

Девојката застава пред тях и почти закрива хоризонта, лесно е да се разбере, че иска да ги заговори, но децата не проявяват желание за това, извиват глави и продължават да се взират в морето. Те хвърлят по един поглед на Райна, но просто така, от неудобство. На тази възраст момчетата хич не ги интересуват. В очите на Райна играят сто хитри пламъчета, гласът ѝ звучи иронично:

– В махалата се разправя за някакво писмо на брат ти. Мога ли да знам какво пише в него?

– Тъкмо сега ли?

Хлапето казва така, но ръката му, уж без желание, вади от джоба писмото и го подава:

– Няма нищо, обикновено писмо от брат до брат. Има много такива.

– Нищо де, да го прочета и аз.

Писмото е овехтяло, краищата му са протрити, в него пише: “Драги Наско, обаждам ти се от Алжир. Пристанището е много голямо и е пълно с презокеански чудовища, пред които нашият кораб прилича на бръмбар. Тук ще останем три дни. Вярвам, че ще успея да ти купя воден пистолет и перки за плуване. Това, значи, го имаш от мене. Ще се приберем към края на месеца. Учи се добре, защото знаеш... Брат ти Николай.”

Съседските деца могат да разкажат писмото наизуст. Те му завиждат за този брат. Хлапето съзнава това предимство и го подчертава винаги, когато може. Но усъмни ли се някой, че брат му наистина е моряк – като оня нахал например, с когото бяха застанали един срещу друг и всичко беше готово да започне хубав бой, – Наско измъква писмото и го показва...

Нахалът вече се готвеше да започне, а беше едър, две години по-голям, и развоят на боя – от ясен, по-ясен. Наско го погледна презрително и каза:

– Ти да благодариш, че съм обещал на брат ми да не се бия. Иначе щях да ти дам... Брат ми е моряк.

– Брат моряк! – ръката му легна върху лицето на Наско. – Моряк!

Наско го запозна с писмото и конфликтът приключи.

Райна му връща сега същото писмо и протяга ръка към косичката на хлапето. Наско отмята глава, успява да избегне крайно противното погалване. Девојката се усмихва и ръгва към кулата на фара.

– Къде ли отива? – повторно отива високото момче. – Там има само вятър.

– Пущай я да върви! – отвръща нехайно Наско.

Времето тече, децата седят и чакат, минава катер, пилотски кораб се насочва извън пристанището, моторница се опитва да го следва, но вълните я залюляват, човекът на кърмата псува и завива обратно. Гларусите отлитат да търсят храна, завъртват се наоколо и отново се връщат в тихата вода. Децата чувствуват топлината на слънцето върху гърба си, топлината преди залез е приятна по това време на годината, не е като през лятото.

– Райна имаше ли часовник?

– Не забелязах.

– Питай я колко е часът.

Приятелчето на Наско се изправя и тръгва по пистата на вълнолома. Върви и се забавлява – скача от черта на черта по циментовите шевове, връща се да се засили, постепенно изчезва зад каменния зид на фаровата кула и отново се появява.

– Четири и петнайсет! – вика отдалеч момчето – Два часа и петнайсет минути закъснение...

И пак подскача от блок на блок, сяда задъхано до приятеля си.

– Това не е закъснение – казва Наско. – Чакали сме го цели денонощия. По сто пъти съм идвал на кея... Ако ти е омръзнало...

– Ще чакам докрай.

– Какво прави оная?

– Нищо. Стои.

– Да не е решила... – хлапето не довършва мисълта си.

– Какво?

– Тук се давят много.

Приятелят му вдига рамене:

– Де да знам... Виж!... Това не е ли кораб?

– Иде! – извика Наско. – Кораб е!...

Децата започват да подскачат като гумени топки, размахват ръце, обръщат се към големия кей и викат “иде”, сякаш е важно и там да узнаят това.

На хоризонта се е появило сиво петънце. С малко повече фантазия то може да се вземе за кораб. Наско подскача все по-вяло и най-накрая се укротява съвсем. Лицето му е преbledняло, зъбите му прехапват долната устна.

– Защо не се радваш! – Приятелят му все още подскача.

– Радвам се – отвръща Наско и гризе устните си.

– Не се радваш.

Хлапето мисли как да започне тази важна част от разговора. Най-после проговаря:

– Дичка, като дойде корабът, трябва да се разкараш.

– Защо? – изненадва се момчето и притихва.

– Смятам, че бате ще пожелае тъй – да вървим към къщи само двамата, да си говорим.

– Добре – отвръща с болка Дичката. – Щом искаш...

Той чувства, че му отнемат рая тъкмо когато е застанал пред него, но няма какво да се прави, Наско иска това. Той му става изведнъж противен, омразен. Неузнаваем е станал!... Без да ще, момчето си припомня моменти от приятелството им, когато Наско се е проявявал като егоист.

– Не може ли да тръгна подир вас?

– Как подир нас?

– На десет метра. Никой няма да забележи.

– Това може.

В пристанището корабите се движат бавно, сякаш застават на място. Едва като ги видиш прилепени до сушата, разбираш, че всичко е било измама за окото. Тези моменти са най-напрегнати в живота на Наско и тогава той тича бясно по кея, вика – не го интересува какво ще си помислят докерите. А те сигурно нищо не си мислят, имат си по-важна работа, както сега например – гледат, че хлапето се промъква между тях, чуват го да крещи, но не му обръщат внимание. Тук изобщо се крещи.

– Бате!... Бате Николай!

Няколко души от екипажа на парахода са застанали на десния борд и търсят с очи посрещачите. Наско не може да различи брат си между тях, но най-после го чува:

– Наско, тук съм!

Хлапето подскача:

– Хайде, слизай!

– Как сте у дома?

– Добре сме. Слизай!

– Много бързаш.

– Нищо. Ще те чакам.

– Няма смисъл. По-добре си върви.

– Защо?

– Имаме работа...

– Ще чакам.

– Чакай у дома. Кажи, че сме живи и здрави.

– Ще чакам! – настоява момчето. – Тук!

– Ще си вървиш! – настоява брат му. – После ще ти обясня... Чу ли какво ти казах?

– Чух.

Дичката наднича от ъгъла на магазинята. Там вкарват някакви сандъци. Наско минава замислено под крана. Викат му да се пази, но хлапето не чува. Избутват го настрана и мигновено над главата му се залюлява трактор.

Момчетата тръгват към изхода на пристанището. Наско върви напред. След него пристъпва Дичката. Мълчат. Дичката не задава въпроси. Чул е всичко, неловко му е.

– Бате е дежурен – проговаря Наско. – Каза да го чакам вкъщи.

– Чакал си толкова, ще почакаш още.

Наистина, чакал е много и ще почака още няколко часа. Но момчето смътно е разбрало, че този път между него и брат му се е скъсала много важна нишка. Защо? По какви причини? Хлапакът не може да си отговори. Той може само да долови особеното положение. Вече са в града, той върви и се прави, че гледа витрините. Блъска се, блъска го и усеща, че му се плаче.

Много му се плаче и никак не му се прибира у дома. Дичката, който покорно върви зад него, вече му става необходим. Спира се и го изчаква. Ще му се да изрече нещо весело, но не намира сили. Дори тъжно не може да измисли. Просто не може да говори.

А пътят към дома е дълъг. Винаги е бил много дълъг за децата. По него се срещат интересни за зяпане неща. И тази вечер има такива неща, пълно е, но хлапето не иска да види нищо. Спира се, ако спре другият, тръгва, ако тръгне той. Мислите му са заети все с моряка... Морякът няма право да се отнася с него така, защото Наско го обича много – това може да потвърдят всички.

Късно е, хлапетата все още седят на пейката в градината и Наско още не може да проговори както трябва. На небето са изплували звезди. Морският вятър е притихнал и е оставил само неизбежния си мъртъв повей, който мирише на сол и риба. Есенната вечер е суха, хладна.

– Защо си такъв? – проговаря Дичката.

– Какъв?

– Човекът е дежурен, не разбра ли?

Наско мълчи.

– Да се видиш само.

– Какво ми е?

– Да можеш да се видиш!...

– Нищо ми няма.

– Че ти дори заплака.

– Не съм.

– Плака.

– Не съм.

– Хайде!

– Аз оставам.

– Тогава и аз оставам.

В този момент пред тях се появява братът на Наско, морякът. Лесно е да го познаеш, макар че е тъмничко. Върви особено, тъй като има дълги, криви крака.

Наско не подскача, не се втурва, напротив, заковава се на пейката. Момчетата се взират в тъмнината и се стараят да разберат кое е момичето. Морякът и момичето спират. Морякът се привежда, защото е висок. Целуват се. Да, целуват се... Един, два... три пъти... Свободната ръка на моряка гали мъничкото кльощаво рамо на Райна, събира в шепата си снопче от косата ѝ, стиска го. Както се появяват, така и отминават...

– Видя ли? – шепне Дичката.

Наско е стиснал пейката.

– И заради тази!... – добавя Дичката.

Наско мълчи.

– Пфу!... Заради жена! Да зареже собствения си брат!

Дичката се възмущава, но е доволен.

– Кои постъпват така, кажи! – продължава хлапето. – И за какво? За жена!

Наско измъква писмото и го накъсва.

– Ако е мой брат, цял живот няма да му проговоря!...

Наско се старае да не заплаче. Освен това чувства омраза. Мрази ази никаква Райна, ама... нищо и никаква съседка, един последен подлец, който само преди няколко часа настояваше да го погали.

Вече усеща сълзите, те размазват дърветата, стопяват звездите. Момчето разбира, че не мрази само съседката – и брат си мрази, и майка си, и баща си, целия свят, щом са жестоки... Точно така – и света мрази, както си е пълен с дървета и звезди, безчувствени, когато го боли, когато сълзите слизат от очите до езика и имат същия вкус – като вкуса на морето.